

Karaševska zajednica i perspektive za opstanak na ovom prostoru

marti, 16 ianuarie 2018

Kada je riječ o karaševskoj zajednici iz Rumunjske smatram da je upravo geografska kompaktnost karaševskih sela još jedan od faktora koji je pridonio višestoljetnom opstanku hrvatskog življa na rumunjskom prostoru. Karaševci smjereni u dolini rijeke Karaša su shvaćali ova mjesta kao permissivni i sekuriziraju i prostor u odnosu na njihove lingvističke, vjerske i etničke osobine i nisu osjećali ovdje da im je u opasnosti narodnost, jezik i vjera. Polaganje sela jednih naspram drugih sačinjava kompaktnu arhitekturu, između njih ne egzistiraju rumunjska naselja, a udaljenost do Domana, Rije i drugih rumunjskih mjesta prilično je velika. Budući da su kompaktni u svim selima, utjecaj rumunjskog jezika i susjednih banatskih govora vrlo se tek slušajno, izvana, jedino pri izlasku iz slavenske lingvističke sredine, a ne svakodnevno, iz unutrašnjosti seoske zajednice i nije mogao bitno oslabiti karaševski govor. Više od toga, umjesto da budu asimilirani, Karaševci su asimilirali i katolicizirali Rumunje koji su slušajno došli u njihovu sredinu, ali ne samo. Svojevremeno su se rumunjski mladi i iz Domana i Cuptoarea bez predrasuda vjenčali kod katolika zbog nesporazumima s pravoslavnim svećenikom iz njihovog sela.

Govoriti o tradicijskoj kulturi u suvremenom svijetu moglo bi naoko značiti da se nalazi na periferiji društva, da promovira zastarjele stvari ili pak da previše gleda u prošlost. Međutim, karaševski Hrvati su i dan danas željni gajiti i uvati stoljetne veze s maticom, uvati materinski jezik, običaje, tradicionalnu nošnju i, ono što je od jako velike važnosti, da čitimo i gajimo etničke uvate i odgajati etničke običaje. Nije bilo oduvijek lako i jednostavno, sakrivali smo u kamenim grotama ovih predjela vjerska znamenja i nismo u bogatoj prošlosti ostavili zaboravu ono što je naše, ono s čime su nas vjekovima nadarili naši preci. I naša materijalna dobra trudimo se okovati u zlatne okove nezaborava, zato je u Karaševu dovršana u ovoj godini izgradnja Središnjeg muzeja Hrvata u Rumunjskoj.

Ono što smatram veoma važnim istaknuti s ovom prilikom jest činjenica da i Rumunjska kao država jamči i prava svih nacionalnih manjina i poznata je kao multikulturalni i multietnički prostor. Multikulturalnost je stvarnost Rumunjske i pretpostavlja priznanje pluralizma i kulturne raznolikosti, odnosno priznanje kulturnog identiteta bilo koje manjine. Posebni naglasak se stavlja na međusobnom priznanju vrijednosti, na dijalog i suradnju raznih postojećih kultura, na međukulturalno društvo u kojemu etnije interakcioniraju. Rumunjska država izdvaja novac iz Proračuna za financiranje svih reprezentativnih udruga nacionalnih manjina, pa tako i za Zajednicu Hrvata u Rumunjskoj, kao krovnoj organizaciji hrvatske manjine. Zajednica Hrvata već 26. godina djeluje kao glavni promicatelj kulture karaševskih i tamničkih Hrvata u svim svojim manifestirajućim oblicima. Tijekom vremena, krovna organizacija Hrvata u Rumunjskoj priredila je niz manifestacija koje su reflektirale socio-kulturnu raznolikost s kojom manjinske etnije nadahnjuju i nadopunjuju rumunjsku kulturu i tradicije.

Uz podržavanje kulturnih, jezičkih ili vjerskih komponenti karaševskog življa, Zajednica ulaže velike fondove i za konstrukciju raznih znamenja koji već sada jesu općina dobra mjesta na kojemu su smjereni. Primjerice, u samom centru Karaševa izgrađeno je Središnje Sjedište organizacije, zgrada u kojoj ima preko dvadeset zaposlenih. U neposrednoj blizini zgrade podignuta je scena na otvorenom, gdje se organiziraju razni folklorni festivali i nastupaju mnogobrojna kulturna društva iz Rumunjske i Hrvatske. Ove godine je u Karaševu dovršana zgrada Etnografskog muzeja Hrvata u Rumunjskoj, gdje će biti sačinjeno sve ono što je vrijedno i reprezentativno u višestoljetnoj povijesti hrvatske manjine na rumunjskom prostoru i isto je ove godine Dvojezična hrvatsko-rumunjska gimnazija u Karaševu proslavila 20. obljetnicu od svoga osnivanja.

Me utim, iako su škole na hrvatskom jeziku, župe u karaševskim mjestima, izgra ene institucije i ljudi svjesni svog porijekla upravo imbenici koji osiguravaju karaševskoj zajednici svjetlu perspektivu na rumunjskom prostoru, mi se danas nalazimo u krucijalnom trenutku i suo eni smo s pro-blemima koji neminovno donosi ovo novo vrijeme i ovaj novi na in života. Ono što se danas može prepoznati kao zabrinjavaju i problem koji brutalno napada našu ionako malenu zajednicu, a to je ina e problem ne samo hrvatske zajednice nego i cijele Rumunj-ske, je migracija prema zapadnim državama, prije svega u Austriju, zbog gospodarskih razloga, zbog boljeg života i jednostavno zbog nedostatka posla u svojim mje-stima. Prirodni prirast populacije Karaševa i ostalih hrvatskih mje-sta u Rumunjskoj zadnjih je godina negativan i u najmanju ruku zabrinjavaju i, a to je posljedica migracije mladih ljudi u druge zemlje Europske unije. Shodno popisima stanovništva, Karaševo je u zadnja dva desetlje a izgubilo prili no isti broj stanovništva kao u itavom 20. stolje u, a negativni trend sve ve eg broja umrlih u odnosu na broj ro enih nastavlja se iz godine u godinu nezaustavljivim tempom.

Ivan Dobra